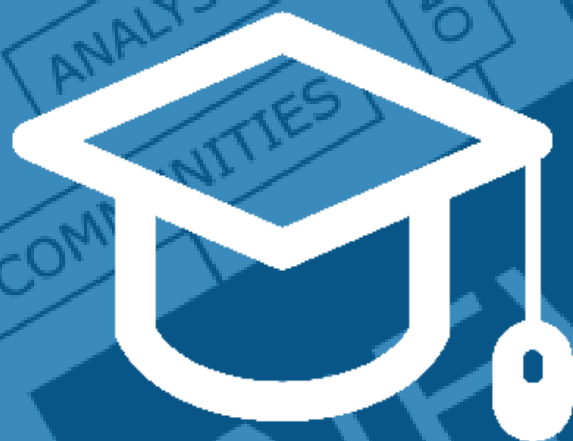

САБАК № 1

Медиа сабак

ТЕМА:

МААЛЫМАТ ЖАНА МЕДИА

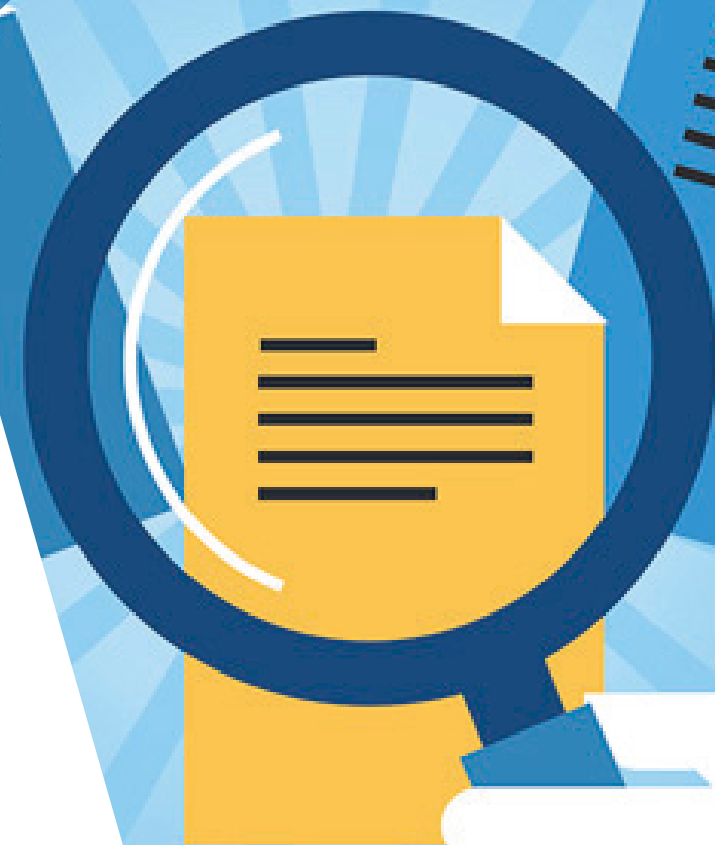
Бул сабакта төмөнкү маселелер каралат:

- Маалымат жана анын түрлөрү
- Заманбап дүйнөдөгү медиа жана маалыматтын орду
- ММК эркиндиги демократиялык коомдун көрсөткүчү катары

Маалымат деген эмне?

«Информация» деген термин латын тилинен information – түшүндүрүү, баяндап айтып берүү, маалыматтар топтому дегенди түшүндүрөт.

Информация – бул адамдар, предметтер, фактылар, окуялар жана процесстер жөнүндөгү сунушталып жаткан формасынан көз карандысыз бардык маалыматтар.

Сунушталган формасы жагынан маалыматтын түрлөрү

Маалымат ар түрдүү болот.

Ыңгайлуу болушу үчүн аларды сунушталган формасы боюнча бөлүп алалы:

ТЕКСТ ТҮРҮНДӨГҮ
МААЛЫМАТ

ДОБУШ ТҮРҮНДӨГҮ
МААЛЫМАТ

ВИДЕО-
МААЛЫМАТ

ГРАФИКАЛЫК
МААЛЫМАТ

САН ТҮРҮНДӨГҮ
МААЛЫМАТ

ММК деген эмне?

Массалык маалымат каражаттары (ММК) – бул техникалык каражаттардын жардамы менен коомдо ачык жалпыга жеткиликтүү маалымат берүү үчүн түзүлгөн мекеме.

ММКлар маалыматты чогултап, иштеп чыгат (анализдейт) жана өз аудиториясына берет (трансляция).

ММК төмөнкүдөй бөлүнөт:

БАСЫЛМА – бул китептер, гезиттер, журналдар, башкача айтканда, текст, графика, сүрөттөрү менен кагазга басылган жана көбөйтүлгөн чыгармалар;

ЭЛЕКТРОНДУК - бул телевидение, эгер таркатуучу акустикалык же визуалдык маалыматты аналогдук же санарип түрүндө кабель же электромагниттик толкундар менен (жерден же спутник аркылуу) эсебинен трансляция кылса, ошону менен бирге мындай маалыматтарды ар түрдүү передача катары телевизиондук аппараттарда кабель, антенна же спутник аркылуу кабыл алышат;

РАДИО – бул медианын бир түрү, анда радиокомпаниялар программаларды түзүп, аларды радиостанциялар аркылуу радиоприемниктерге таркатышат, угуучулар аларды тандап угушат;

Жаңы медиа

Жаңы медиалар – бул массалык маалымат каражаттарынын жаңы форматы, санарип каражаттардан каалаган убакта көрүүгө болот жана колдонуучулардын контент түзүүгө жана аны таратууга активдүү катышуусуна жол берет”.

ММК жөнүндө мыйзамдар

Массалык маалымат каражаттарына гезит, журнал, алардын тиркемеси, альманах, китептер, бюллетендер, туруктуу аты бар көпчүлүккө таркатылчу бир жолку басылмалар, теле-радио, кино- жана видеостудиялар, мамлекеттик органдар, маалымат агенттиктери, саясий, коомдук ж.б. уюмдар, жеке адамдар тарабынан чыгарылган аудиовизуалдык запистер жана программалар кирет.

*КРнын “ММК жөнүндө” мыйзамы 2- июль, 1992-ж. №938-XII
(КРнын мыйзамдарынын редакциясы 08.05.1993 –ж. №1228-XII, 22.02.2013-ж.
№29, 17.05.2014-ж. №69, 04.01.2017-ж. №1)*

ММК функциялары

МААЛЫМАТТЫК
ФУНКЦИЯ

СОЦИАЛДАШТЫРУУ

СЫНДОО ЖАНА
КОНТРОЛЬ

КООМДУК
ПИКИР
КАЛЫПТАНДЫРУУ

МОБИЛИЗАЦИЯЛОО

Эркин ММК демократиялык коомдун маанилүү көрсөткүчү катары.

Демократия деңгээли боюнча глобалдык индекс

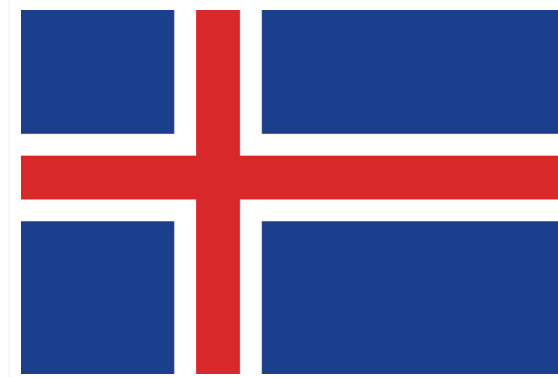
1. Норвегия

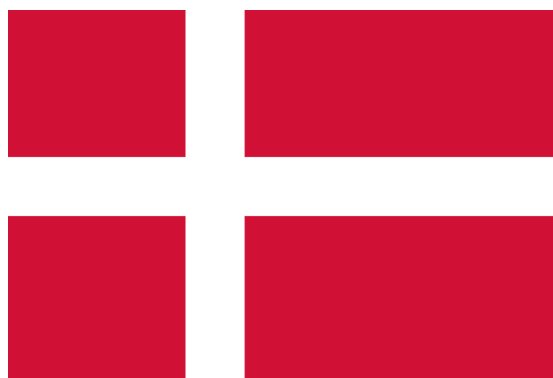
2. Швеция

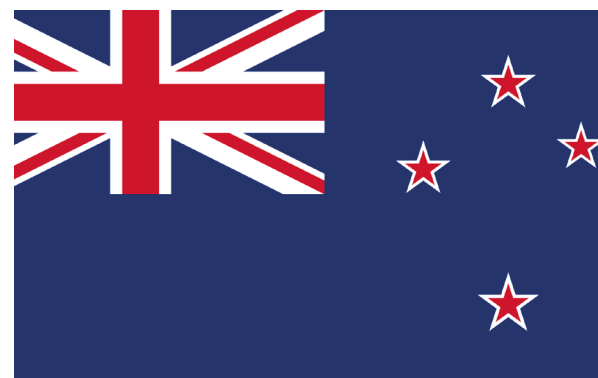
3. Исландия

4. Дания

5. Жаңы Зеландия

Прессанын эркиндиги жана коомдогу демократиянын деңгээли.

Демократия деңгээли боюнча глобалдык индекс
Сөз эркиндигинин дүйнөлүк индекси

1. Норвегия

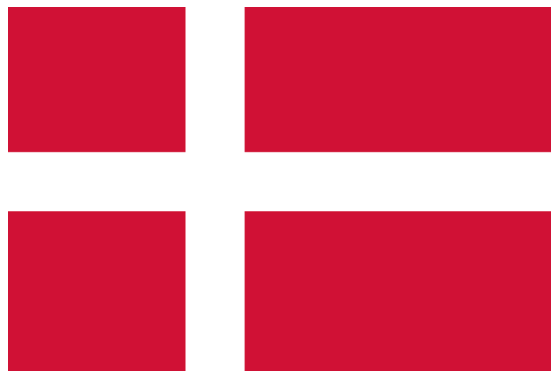
2. Швеция

3. Финляндия

4. Дания

5. Нидерланды

Прессанын эркиндиги жана коомдогу демократиянын деңгээли.

ДЕМОКРАТИЯ ДЕҢГЭЭЛИ БОЮНЧА ГЛОБАЛДЫК ИНДЕКС

3 орун

Исландия

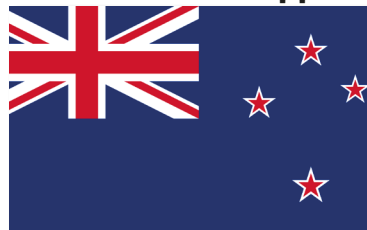

СӨЗ ЭРКИНДИГИНИН ДҮЙНӨЛҮК ИНДЕКСИ

10 орун

5 орун

Новая Зеландия

13 орун

9 орун

Финляндия

3 орун

10 орун

Нидерланды

5 орун

Прессанын эркиндиги жана коомдогу демократиянын деңгээли.

ДЕМОКРАТИЯ ДЕҢГЭЭЛИ
БОЮНЧА ГЛОБАЛДЫК ИНДЕКС

Саудовская Аравия

Гвинея-Бисау

Сирия

Чад

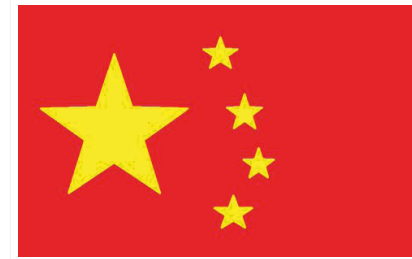

Түндүк Корея

ВСЕМИРНЫЙ ИНДЕКС
СВОБОДЫ СЛОВА

Китай

Сирия

Туркменстан

Эритрея

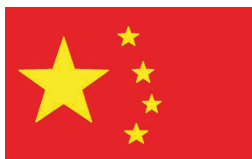
Түндүк Корея

Прессанын эркиндиги жана коомдогу демократиянын деңгээли.

ДЕМОКРАТИЯ ДЕҢГЭЭЛИ БОЮНЧА ГЛОБАЛДЫК ИНДЕКС

Китай

142
ОРУН

Эритрея

153
ОРУН

Туркменстан

161
ОРУН

Саудовская Аравия

163
ОРУН

Сирия

164
ОРУН

Чад

165
ОРУН

Гвинея-Бисау

166
ОРУН

Түндүк Корея

167
ОРУН

СӨЗ ЭРКИНДИГИНИН ДҮЙНӨЛҮК ИНДЕКСИ

Гвинея-Бисау

77
ОРУН

Чад

121
ОРУН

Саудовская Аравия

168
ОРУН

Китай

176
ОРУН

Сирия

177
ОРУН

Туркменстан

178
ОРУН

Эритрея

179
ОРУН

Түндүк Корея

180
ОРУН

Прессанын эркиндиги жана коомдогу демократиянын деңгээли.

ДЕМОКРАТИЯ ДЕҢГЭЭЛИ БОЮНЧА ГЛОБАЛДЫК ИНДЕКС

Кыргызстан
106 орун

Россия
122 орун

Казахстан
143 орун

Таджикистан
151 орун

Өзбекстан
161 орун

Туркменстан
161 орун

СӨЗ ЭРКИНДИГИНИН ДҮЙНӨЛҮК ИНДЕКСИ

Кыргызстан
89 орун

Россия
148 орун

Таджикистан
149 орун

Казахстан
157 орун

Туркменстан
168 орун

Өзбекстан
169 орун

Жалаа үчүн кылмыш жазасынын алынышы.

- 2010-жылга чейин КРнын кылмыш кодексинде “Жалаа” 127-беренеси, “Ар-намыска шек келтирүү” 128-беренелери бар болчу.
- 2010-жылы КРнын Конституциясына жалаа үчүн кылмыш жазасын алып салган өзгөртүүлөр киргизилген.

- 1.** Адамды каралаган же кадыр-баркына шек келтирген маалымат таратканы үчүн эч ким кылмыш жазасына тартылбайт. (КРнын Конституциясы, 33-берене)
- 2.** Журналисттин милдети:- өз маалыматынын чын-бышыгын текшерүү
(Закона КРнын «ММК жөнүндө» мыйзамы, 20-берене)
- 3.** Ар бир адамга мамлекеттик органдардан жана жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдарынан маалымат алуу укугуна кепилдиги берилет... Мамлекет ар бир адамдын маалымат издөө, алуу, иликтөө, өндүрүү, жеткирүү жана таратуу укугун коргой.
(КРнын « Мамлекеттик органдардагы жана жергиликтүү өзүн-өзү башкаруу органдарындагы маалыматтын жеткиликтүүлүгү жөнүндө» мыйзамы, 3-берене)

- # Маалымат – бул бизди курчап турган дүйнө туурасындагы билдирүүлөр.
- # ММКлар бир гана маалымдоо эмес, социалдаштыруу, коомдук пикир жаратуу, мобилдетирүү ж.б. функцияларды да аткарат
- # Сөз эркиндиги демократиянын деңгээли менен түздөн-түз байланыштуу.
- # “Сөз үчүн” кылмыш жазасы каралбаш керек.
- # Ар бир адам, эгер ал маалымат мамлекеттик жашыруун сыр болбосо же конфиденциалдуу мүнөзгө ээ болбосо, маалымат алууга укуктуу.